

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ПІДЛІТКІВ

Дворніков Андрій Сергійович

студент 3 курсу юридичного факультету

КНУ ім. Тараса Шевченка

Науковий керівник:

Ковальчук О.М.

к.ю.н., доцент,

доцент кафедри теорії держави і права

юридичного факультету КНУ ім. Тараса Шевченка

Україна іде шляхом модернізації соціально-економічних і правових відносин. Успіх у цій справі може забезпечити вдосконалення законодавства і державного управління, прийняття кожним громадянином правових інновацій, високий рівень правової культури усіх громадян і, насамперед, підростаючого покоління.

У нашій державі склалась непроста ситуація саме з цією найбільш вразливою категорією населення. Підлітковий період – один із найважчих періодів розвитку особистості, який характеризується потребою у звільненні з-під контролю і опіки дорослих, протестом проти встановлених правил і порядків, прагненням до незалежності, самостійності і утвердженні себе як особистості. У цьому віці у 7 разів збільшується кількість асоціальних проявів, і у 40 разів зростає кількість невмотивованих вчинків.

За даними Всеукраїнської міжвідомчої координаційно-методичної ради з правової освіти населення найкриміногеннішим віковим періодом є 16-17 років – у цьому віці підлітками вчиняється до 62 % злочинів від загальної кількості. Разом з цим, немає чітких обмежень чи винятків в залежності від соціального статусу неповнолітніх злочинців – ними стають як безпритульні (без батьківської опіки та постійного місця проживання), вихідці із неблагополучних сімей, так і вихідці із цілком педагогічно та матеріально благополучних сімей.

На жаль, у переважної більшості підлітків відсутнє розуміння того, що їх повсякденні вчинки мають правову оцінку, що право і закони супроводжують

людину впродовж всього її життя, щоб уміло і правильно користуватись своїми правами й добре виконувати свої обов'язки, не порушуючи прав і законних інтересів інших, треба знати закони. Звичайно, у підлітковому віці неможливо детально розбиратись у всіх законах. Основні поняття, які має засвоїти підліток, включають: розуміння сутності протиправного вчинку та злочину; розуміння права власності та захисту цього права Законом; поняття відповідальності за протиправні дії; вік, з якого настає кримінальна та адміністративна відповідальність; випадки, коли батьки несуть відповідальність за дії дітей.

Станом на сьогодні в окремих регіонах державою проводиться низка заходів, спрямованих на подолання та попередження правопорушень серед підлітків. Так у загальноосвітніх навчальних закладах міста Києва створені та діють ради профілактики, працюють постійно діючі семінари-практикуми для класних керівників. Систематично проводяться тижні правових знань, „круглі столи” за участю представників органів юстиції, здійснюються виїзні рейди, під час яких читаються лекції, проводяться бесіди з молоддю на правову тематику та організовуються семінари з представниками молодіжних громадських організацій. Крім того для соціального захисту дітей та їх правового інформування і виховання управліннями юстиції спільно зі службами у справах неповнолітніх, управлінням освіти здійснюються перевірки дотримання в загальноосвітніх навчальних закладах вимог Закону України „Про освіту”, вивчення стану виховної та профілактичної роботи з неповнолітніми. Працівники органів юстиції спрямовують свою роботу, насамперед, на практичну допомогу педколективам, роз'яснення викладачам питань чинного законодавства стосовно прав та обов'язків неповнолітніх, належного ведення виховної та профілактичної роботи.

На наш погляд, напрацювання у сфері попередження правопорушень серед підлітків є значними, проте, на жаль, вони досить обмежені локально. Для більшої ефективності ці превентивні заходи варто проводити по всій території України та у кожному навчальному закладі, особливу увагу приділивши регіонам із невисоким рівнем достатку, адже одним із негативних аспектів

зростання дитячої бездоглядності, а отже і кількості правопорушень, скоєних підлітками, є погіршення матеріального благополуччя дорослої частини населення, що призводить до збільшення кількості безробітних, зневажливого ставлення батьків до виховання дітей, загострення соціальних суперечок між дітьми та батьками тощо. У зв'язку з цим проблема здобування грошей для дітей вулиці є найголовнішою. Бездоглядним дітям доводиться заради отримання грошей вчиняти крадіжки та реалізовувати крадене.

Для попередження таких правопорушень та зменшення кількості бездоглядних дітей необхідно розвивати мережу притулків для неповнолітніх, центрів соціально-психологічної реабілітації та приймальників-розподільників для неповнолітніх. Крім цього доцільним було б проводити заходи з метою профілактики та запобігання негативним проявам серед неповнолітніх, забезпечення виявлення дітей, які вчиняють правопорушення або стали жертвами злочинної діяльності дорослих. Також, для більшої ефективності виховного впливу варто залучати підлітків, схильних до правопорушень, до безпосередньої участі у проведенні громадських заходів. З метою моделювання життєвих ситуацій та подальшого створення можливостей для захисту учнівською молоддю своїх прав у загальноосвітніх навчальних закладах необхідно сприяти впровадженню у навчально-виховний процес інноваційних технологій, інтерактивних форм і методів викладання правознавства із залученням до цієї роботи представників виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, юстиції, правоохоронних та судових органів. Також доцільно проводити тематичні семінари з вчителями та “круглі столи” за участю старшокласників, учителів та науковців з питань підвищення рівня правової культури, профілактики та запобігання негативним проявам серед дітей та молоді, правової освіти учнів.